

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ПАВЛОВА СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба № 39855/03)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

14 януари 2010 г.

ОКОНЧАТЕЛНО

14/04/2010

Това решение става окончателно при условията, посочени в чл. 44, ал. 2 на Конвенцията, но може да претърпи редакционни промени.

По делото на Павлова срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), заседаващ като камера в състав:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *председател*,

Ренате Йегер (Renate Jaeger),

Карел Юнгвирт (Karel Jungwiert),

Райт Марусте (Rait Maruste),

Изабел Беро-Льофевр (Isabelle Berro-Lefèvre),

Миряна Лазарова Трайковска (Mirjana Lazarova Trajkovska),

Здравка Калайджиева, *съдии*,

и Клаудия Вестердик (Claudia Westerdiek), *секретар на Отделението*,

след проведено закрито заседание на 8 декември 2009 г.,

се произнесе със следното съдебно решение, постановено на същата дата:

ПРОЦЕДУРАТА

1. Делото е образувано по жалба (№ 39855/03) срещу Република България, подадена на 29 ноември 2003 г. пред Съда на основание на чл. 34 от Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи („Конвенцията“) от българската гражданка г-жа Галя Иванова Павлова („жалбоподателката“).

2. Жалбоподателката няма процесуален представител. Българското правителство („правителството“) е представлявано от своя агент – г-жа Р. Николова от Министерството на правосъдието.

3. На 14 октомври 2008 г. Съдът обявява жалбата за частично недопустима и решава да уведоми правителството за оплакването относно продължителността на производството и липсата на правни средства за защита в това отношение. Съдът решава също да се произнесе едновременно по допустимостта и по съществото на жалбата (чл. 29, ал. 3 от Конвенцията).

ФАКТИТЕ**I. ОБСТОЯТЕЛСТВАТА ПО ДЕЛОТО**

4. Жалбоподателката е родена през 1963 г. и живее в гр. Ямбол. Към момента на събитията тя работи като специалист по човешки ресурси в стоманодобивна фирма.

А. Съдебното производство, започнало през септември 1998 г.

5. През февруари 1998 г. трудовият договор на жалбоподателката е прекратен, като ѝ е предложена друга позиция в същата фирма срещу по-ниско заплащане.

6. На 17 септември 1998 г. тя подава жалба срещу работодателя си, като се оплаква от пропуснати ползи поради преназначаването си на по-нископлатена длъжност.

7. С решение от 29 юни 1999 Софийски районен съд отхвърля жалбата и жалбоподателката обжалва пред Софийски градски съд.

7. Софийски градски съд насрочва две заседания, едното от които е отложено поради нередовно призоваване на работодателя на жалбоподателката. На третото заседание, проведено на 22 ноември 2000 г., жалбоподателката отправя искане производството да бъде спряно, докато не стане ясен изходът от друго производство, започнало през май 1999 г. (вж. параграф 11 по-долу). На 4 юни 2001 г. съдът отказва. Жалбоподателката обжалва това решение. На 22 ноември 2001 г. Върховният касационен съд констатира, че не може да разгледа жалбата, тъй като няма достъп до съдебната документация по производството от май 1999 г. Съответно той връща делото на Софийски градски съд с указание да приложи липсващата съдебна документация към досието и да върне обратно всички материали за разглеждане на жалбата. След като това е направено, на 6 август 2002 г. Върховният касационен съд потвърждава решението на Софийски градски съд, като постановява, че произнасянето по делото не зависи от изхода на производството от 1999 г.

8. Вследствие на това производството по съществото на жалбата е възобновено пред Софийски градски съд. На 27 октомври 2004 г., след провеждането на още четири заседания, съдът потвърждава решението на Софийски районен съд. В текста на съдебното решение се посочва, че то подлежи на касационно обжалване.

9. Жалбоподателката подава жалба, но на 14 март 2007 г. Върховният касационен съд я обявява за недопустима с мотива, че вследствие на законодателна поправка, влязла в сила през 2002 г., апелативни съдебни решения по определени трудови спорове вече не подлежат на касационно обжалване.

А. Съдебното производство, започнало през май 1999 г.

10. През февруари 1999 г. жалбоподателката е уволнена от работата си. На 25 май 1999 г. тя завежда дело срещу бившия си работодател, като претендира, че уволнението е било несправедливо, връщането ѝ на работа и обезщетение в размер на шест месечни заплати.

11. След провеждане на пет заседания, две от които са отложени заради несвоевременно подаден експертен доклад, Софийски районен

съд отхвърля жалбата на жалбоподателката с решение от 17 юли 2000 г.

12. На 6 октомври 2000 г. жалбоподателката обжалва. След провеждане на шест заседания Софийски градски съд потвърждава решението на по-долната инстанция на 29 април 2004 г.

13. На 29 ноември 2004 г. жалбоподателката обжалва касационно. След проведено заседание на 8 февруари 2008 г. с окончателно решение от 1 юли 2008 г. Върховният касационен съд потвърждава решението на по-долната инстанция.

II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

14. Член 217а от Наказателно-процесуалния кодекс от 1952 г., добавен през юли 1999 г., въвежда „жалба за бавност”. Посредством такава жалба страна по съдебен спор, недоволна от бавното гледане на делото ѝ или от бавността на производството по обжалване, може да изиска председателят на по-горния съд да даде инструкции за ускоряване на производството. На 1 март 2008 г. Кодексът от 1952 г. е заменен от Наказателно-процесуалния кодекс от 2007 г., който предвижда подобна процедура в членове 255 – 257.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6, АЛИНЕЯ 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

15. Жалбоподателката се оплаква, че продължителността на двете производства е несъвместима с изискването за „разумен срок”, заложено в чл. 6, ал. 1 от Конвенцията, който в относимата си част гласи следното:

„при решаването на правен спор относно неговите граждански права и задължения...всяко лице има право на ...на гледане на неговото дело в разумен срок от ...съд...”

16. Правителството оспорва това твърдение.

17. Съдът счита, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията или недопустима на друго основание. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

A. Съдебното производство, започнало през септември 1998 г.

18. Периодът, който следва да се вземе предвид, започва от 17 септември 1998 г., когато жалбоподателката предявява жалбата си. Съдът, като отбелязва, че жалбоподателката е обжалвала касационно, тъй като Софийски градски съд е посочил, че тя има право на това,

приема 14 март 2007 г., когато Върховният Касационен съд обявява жалбата ѝ за недопустима (вж. параграфи 9 и 10 по-горе), като датата, на която той е приключил. Следователно продължителността е почти осем и половина години за три инстанции.

19. Доколко продължителността на този период е разумна, следва да се прецени с оглед на обстоятелствата на делото и на следните критерии: сложност на делото и поведение на жалбоподателката и на съответните власти. Трябва освен това да се има предвид, че при трудовоправни споровете е необходимо властите да проявяват особено усърдие (вж. измежду много други източници *Парашкеванова срещу България*, № 72855/01, § 19, 3 май 2007 г.).

20. Съдът не смята, че разглежданото дело е особено сложно като фактология или като съдебна практика. И наистина, Софийски районен съд съумява да го приключи за около десет месеца (вж. параграф 7 по-горе). В Софийски градски съд обаче то остава висящо пет години и четири месеца (вж. параграфи 8 и 9 по-горе). Това забавяне се дължи в голяма степен на факта, че повече от година и половина е отнело разглеждането на искането на жалбоподателката за спиране на производството и обжалването ѝ на отказа на Софийски градски съд да го стори (вж. параграф 8 по-горе). Толкова дълъг период от време за решаването на процедурен въпрос с ограничена сложност не изглежда разумен. Към това следва да се добави дългият период на бездействие между подаването на касационната жалба от жалбоподателката в края на 2004 г. и разглеждането ѝ през март 2007 г. Като отбелязва, че Върховният касационен съд се е произнесъл по жалбата въз основа на съвсем просто правнопроцесуално основание (вж. параграф 10 по-горе), Съдът констатира, че този дълъг период от време е очевидно прекомерен, особено с оглед на факта, че производството се отнася до работата на жалбоподателката.

21. С оглед на критериите, установени в съдебната му практика, и като има предвид правния интерес на жалбоподателката и забавянията по вина на властите, Съдът счита, че продължителността на производството не отговаря на изискването за „разумен срок“.

Следователно е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

Б. Съдебното производство, започнало през май 1999 г.

22. Производството, започнало на 25 май 1999 г. и завършило на 1 юли 2008 г., продължава девет години и малко над месец за три инстанции.

23. Съдът не счита, с оглед на критериите, изброени в параграф 20 по-горе, че този срок е разумен. Делото не изглежда особено сложно като фактология или като съдебна практика. Софийски районен съд е съумял да го приключи за малко повече от година (вж. параграфи 11 и 12 по-горе). За разлика от това, делото остава висящо пред Софийски градски съд в продължение на повече от три и половина години (вж.

параграф 13 по-горе). След което има значителен промеждутък – между ноември 2004 и февруари 2008 г. – когато делото е висящо пред Върховния касационен съд (вж. параграф 14 по-горе). Тази продължителност изглежда прекомерна, особено с оглед на факта, че производството засяга прекратяването на трудовата заетост на жалбоподателката.

24. С оглед на критериите, установени в съдебната му практика, и като има предвид правния интерес на жалбоподателката и забавянията по вина на властите, Съдът счита, че продължителността на производството не отговаря на изискването за „разумен срок“. Следователно е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията.

II. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

25. Жалбоподателката се оплаква, че не е разполагала с ефективни правни средства за защита по отношение прекомерната продължителност на заведените от нея производства. Тя се позовава на чл. 13 от Конвенцията, който гласи следното:

”Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в тази Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

26. Правителството оспорва това твърдение.

27. Съдът смята, че жалбата не е явно необоснована по смисъла на чл. 35, ал. 3 от Конвенцията или недопустима на други основания. Следователно трябва да бъде обявена за допустима.

28. Член 13 гарантира правото на ефективни правни средства за защита, когато е налице е защитимо оплакване за нарушение изискването на чл. 6, ал. 1 делото да се гледа в разумен срок (вж. *Кудла срещу Полша (Kudła v. Poland)* [ГК], № 30210/96, §§ 146-57, ЕСПЧ 2000-XI). Едно правно средство се счита за ефективно, ако чрез него може да се предотврати извършването или продължението на твърдяното нарушение или да се предостави достатъчно и справедливо възмездие за всяко вече настъпило нарушение (пак там, § 158, и *Мифсуд срещу Франция (Mifsud v. France)* (реш.) [ГК], № 57220/00, ECHR 2002-VIII).

29. С оглед на заключенията си в параграфи 22 и 25 по-горе, Съдът счита, че оплакванията на жалбоподателката са защитими.

30. Докато преди юли 1999 г. жалбоподателката наистина не е разполагала с никакви вътрешноправни средства за защита по отношение на прекомерната продължителност на производството (вж. измежду други източници *Хаджибаджаков срещу България*, № 58497/00, § 61, 8 юни 2006 г.), след тази дата тя би могла да подаде „жалба за бавност“ (вж. параграф II. ПРИЛОЖИМО ВЪТРЕШНО ПРАВО

по-горе). Съдът вече е установил, че това правно средство може да бъде ефективно, но трябва да се имат предвид както специфичните обстоятелства по всяко дело (вж. *Стефанова срещу България*, № 58828/00, § 69, 11 януари 2007 г.), така и въздействието, което употребата му може да има върху цялостната продължителност на производството (вж. *Кунчева срещу България*, № 9161/02, § 40, 3 юли 2008 г.). В настоящия случай по-голямата част от забавянето е станала, когато двете дела на жалбоподателката са чакали разрешаване пред Върховния касационен съд (вж. параграфи 7. С решение от 29 юни 1999 Софийски районен съд отхвърля жалбата и жалбоподателката обжалва пред Софийски градски съд.

, 8. Вследствие на това производството по съществото на жалбата е възобновено пред Софийски градски съд. На 27 октомври 2004 г., след провеждането на още четири заседания, съдът потвърждава решението на Софийски районен съд. В текста на съдебното решение се посочва, че то подлежи на касационно обжалване.

, 12. На 6 октомври 2000 г. жалбоподателката обжалва. След провеждане на шест заседания Софийски градски съд потвърждава решението на по-долната инстанция на 29 април 2004 г.

, 19. Доколко продължителността на този период е разумна, следва да се прецени с оглед на обстоятелствата на делото и на следните критерии: сложност на делото и поведение на жалбоподателката и на съответните власти. Трябва освен това да се има предвид, че при трудовоправни споровете е необходимо властите да проявяват особено усърдие (вж. измежду много други източници *Парашкеванова срещу България*, № 72855/01, § 19, 3 май 2007 г.).

и 22. Производството, започнало на 25 май 1999 г. и завършило на 1 юли 2008 г., продължава девет години и малко над месец за три инстанции.

по-горе). С оглед на факта, че не съществува по-горна инстанция, а "жалбата за бавност" следва да се отправи към председателя на по-горната инстанция (вж. параграф 15 по-горе), е спорно дали това средство е било на разположение на жалбоподателката. Правителството не предоставя никакъв пример то да е било използвано успешно при подобни обстоятелства.

31. Съдът допълва, че българското законодателство не предвижда никакви други правни средства, които могат да доведат до присъждане на обезщетение при прекомерни забавяния на граждански производства (вж. измежду други източници *Камбуров срещу България*, № 55350/00, § 82, 14 февруари 2008 г.).

32. Следователно е налице нарушение на чл. 13 от Конвенцията.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

33. Член 41 от Конвенцията предвижда:

„Ако Съдът установи нарушение на Конвенцията или на Протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

А. Вреди

34. Жалбоподателката претендира 12 600 лева като обезщетение за пропуснати ползи, за които твърди, че са причинени от прекомерната продължителност на двете съдебни производства. Тя претендира също 20 000 евро за неимуществени вреди. Освен това тя иска Съдът да се произнесе дали властите не следва да вземат предвид продължителността на производствата при определяне на нейния трудов стаж с цел изчисляване на пенсията ѝ.

35. Правителството оспорва тези претенции.

36. Съдът не намира достатъчна причинно-следствена връзка между установените нарушения и твърдяната имуществена вреда; следователно той отхвърля този иск. От друга страна, той счита, че продължителността на производствата и липсата на ефикасни правни средства за защита в това отношение вероятно са причинили безпокойство и тревога на жалбоподателката. Ето защо той ѝ присъжда 5000 евро по този иск, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума. Относно искането на жалбоподателката Съдът да се произнесе във връзка с въздействието, което продължителността на производствата би следвало да има върху изчисляването на нейната пенсия, Съдът отбелязва, първо, че не е оправомощен по силата на Конвенцията да се произнесе по казус като посочения от жалбоподателката (вж., *mutatis mutandis*, *Толстой Милославски срещу Обединеното кралство (Tolstoy Miloslavsky v. the United Kingdom)*, 13 юли 1995 г., § 72, Серия А № 316-B), и второ, че това няма достатъчна причинно-следствена връзка с установените нарушения.

Б. Разноски

37. Жалбоподателката иска да ѝ бъдат възстановени 200 евро, платени за превода на кореспонденцията от Съда, копирни услуги, телефонни разговори и пощенски разходи. Тя декларира, че не съхранява никакви отчетни документи, но искането ѝ все пак е основателно.

38. Правителството оспорва претенцията, като изтъква липсата на каквито и да било отчетни документи.

39. Според практиката на Съда жалбоподател има право на възстановяване на разноски само доколкото е доказано, че те са действително и по необходимост направени и са в разумен размер. За тази цел чл. 60, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда постановяват, че жалбоподателите трябва да прилагат към исковете си „всякакви

относими отчетни документи”, като при тяхната липса Съдът „може да отхвърли исканията изцяло или частично”. В настоящия случай жалбоподателката не е представила никакви документи в подкрепа на иска си. Въпреки това Съдът счита за разумно тя да е направила известни разходи за производството пред Съда (вж. *Кръстанов срещу България*, № 50222/99, § 89, 30 септември 2004 г.). Действително, ако би ѝ се полагала правна помощ, тя би имала право на подобна сума за обичайни административни разходи, без да е необходимо да представя разходни документи за тях. С оглед на тези съображения Съдът счита, че е разумно да присъди пълната сума, претендирана от жалбоподателката, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими.

В. Лихва за забава

40. Съдът счита за подходящо лихвата за забава да бъде изчислена на основата на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка, с добавени три процентни пункта.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО:

1. *Обявява* останалата част от жалбата за допустима;
2. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по отношение на продължителността на съдебното производство, започнало през септември 1998 г.;
3. *Постановява*, че е налице нарушение на чл. 6, ал. 1 от Конвенцията по отношение на продължителността на съдебното производство, започнало през май 1999 г.;
4. *Постановява*, че е налице нарушение на член 13 от Конвенцията;
5. *Постановява*
 - а) ответната държава да заплати на жалбоподателката в срок от три месеца от датата, на която съдебното решение влезе в сила в съответствие с чл. 44, ал. 2 от Конвенцията, следните суми в левова равностойност към датата на плащането:
 - (i) 5000 евро (пет хиляди евро) за неимуществени вреди, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;
 - (ii) 200 евро (двеста евро) за разноси, заедно с всички данъци, които могат да бъдат дължими върху тази сума;

б) след изтичане на горецитирания тримесечен срок до извършване на плащането ще бъде дължима обикновена лихва върху горната сума в размер, равен на пределния лихвен процент по заеми на Европейската централна банка за периода на забава, с добавени три процентни пункта;

6. *Отхвърля* останалите част от исковата претенция на жалбоподателката за справедливо обезщетение.

Изготвено на английски език и оповестено в писмен вид на 14 януари 2010 г. в съответствие с чл. 77, ал. 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия Вестердик
Секретар на отделението

Пеер Лоренцен
Председател